

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta (HE 25/2021 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Kirsti Huovinen, maa- ja metsätalousministeriö
- lainsäädäntöneuvos Erkki Arnkil, maa- ja metsätalousministeriö
- johtava asiantuntija Satu Raussi, Luonnonvarakeskus, Eläinten hyvinvointikeskus (EHK)
- ylitarkastaja Sari Salminen, Ruokavirasto
- tulliyli tarkastaja Tiia Sulander-Seppänen, Tulli
- toimitusjohtaja Seppo Tolonen, Elintarvikealan Kuljetusyrittäjät ry
- eläinlääkäri Leena Suojala, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- eläinlääkäri Martti Tala, Suomen Hippos ry
- jalostustieteellisen toimikunnan puheenjohtaja Kirsi Sainio, Suomen Kennelliitto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- saamelaiskäräjät
- Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
- Lapin ammattikorkeakoulu
- eläinsuojeluasiamies Saara Kupsala
- Animalia ry
- Paliskuntain yhdistys
- Suomen Eläinlääkäriliitto ry
- Suomen Koirankasvattajat ry
- Suomen Lammasyhdistys ry
- Suomen Siipikarjaliitto ry
- Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry

Valiokunnan mietintö MmVM 10/2021 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinten kuljetuksesta annettua lakia. Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin EU:n virallista valvontaa koskevan asetuksen täydentämisen edellyttämät säännökset. Säännökset koskisivat valvonnan järjestämiseen ja valvontaan liittyviä viranomaisten tehtäviä.

Virallista valvontaa koskevan asetuksen soveltamisalaan kuuluvien kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvien eläinkuljetusten ja muiden eläinkuljetusten välistä rajanvetoa täsmennettäisiin ja selkeytettäisiin. Viranomaisjärjestelmä ja viranomaisten välinen tehtävänjako säilyisivät pääosin ennallaan. Ehdotuksen mukaan myös Tulli voisi kuitenkin suorittaa valvontaa EU:n sisärajoilla.

Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä kansallisesta tarpeesta johtuvia muutoksia ja täsmennyksiä. Hallinnollisia pakkokeinoja koskevaa sääntelyä selkeytettäisiin. EU:n eläinkuljetuksia koskevan asetuksen tarkoittamaa koulutusta voisivat antaa ja pätevyystodistuksen edellyttämiä kokeita järjestää ammatilliset oppilaitokset ja ammattikorkeakoulut. Uutena vaatimuksena toimijalle tulisi velvoite reittisuunnitelman laatimiseen porojen ja turkiseläinten pitkissä kuljetuksissa, kun kuljetus suuntautuu Suomen ulkopuolelle. Aluehallintoviraston ja kunnaneläinlääkärin tehtäviä reittisuunnitelmien valvonnassa täsmennettäisiin.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2021.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä eläinten kuljetuksia koskevasta sääntelystä

Suomen nykyinen eläinten kuljettamista koskeva lainsäädäntö perustuu pääosin eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana annettuun neuvoston asetukseen (EY) N:o 1/2005 (eläinkuljetusasetus). Eläinten kuljettamisen keskeisenä periaatteena on, että eläimille ei saa kuljetuksesta aiheutua vammoja tai tarpeetonta kärsimystä. Valiokunta toteaa, että asetusta sovelletaan eräin rajauksin kaikkiin sellaisiin maanteillä, rautateillä, vesillä tai ilmaitse tapahtuviin kuljetuksiin, jotka tapahtuvat kaupallisen toiminnan yhteydessä. Eläinten kuljettaminen kaupallisen toiminnan yhteydessä on pääsääntöisesti sallittua vain eläinkuljettajaluvalla. Tuotantoeläinten siirtoja laitumelta toiselle ja eräitä lyhyitä eläinten kuljetuksia koskevat vain tietyt asetuksen säännökset. Eläinten kuljetukset eläinlääkärin vastaanotolle ja sieltä pois on myös rajattu asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Virallisen valvonnan kehittämiseksi Euroopan unionissa on annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus virallisesta valvonnasta (EU) 2017/625 (valvonta-asetus). Valvonta-asetus koskee valvontaa ja muita virallisia toimia, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi. Valiokunta toteaa, että valvonta-asetuksella yhtenäistetään maatalous- ja elintarvikeketjun valvontaa, mutta se ei kuitenkaan eläinten kuljetusta koskevan valvonnan osalta merkitse suuria muutoksia.

Valiokunnan mietintö MmVM 10/2021 vp

Suomessa voimassa oleva eläinten kuljetuksesta annettu laki (1429/2006, eläinkuljetuslaki) koskee myös sellaisia kuljetuksia, joita EU:n eläinkuljetusasetus ei koske. Lakia sovelletaan elävien selkärankaisten eläinten ja soveltuvien osin elävien selkärangattomien eläinten kuljetukseen. Lisäksi lakia sovelletaan eläinkuljetusten valvontaan. Eläinkuljetuslain avulla on voitu varsin hyvin turvata eläinten hyvinvointi kuljetusten aikana sekä kuljetusten valvonta. Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että eläinten kuljetustarvetta voidaan vähentää ja hyvinvointia sitä kautta parantaa myös muussa lainsäädännössä tehtävillä ratkaisuilla, kuten teurastuksiin liittyviä ante mortem -tarkastuksia koskevilla säännöksillä ja laidunteurastuksen mahdollistamisella.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan eläinkuljetuslakia muutettavaksi siten, että EU:n valvonta-asetuksen vaatimukset tulevat täytetyiksi. Lisäksi kansallista sääntelyä esitetään eräiltä osin selkeytettäväksi ja lakiin lisättäväksi säännökset Tullin valvontatoimivallasta, pätevyystodistusta edellyttävien koulutusten järjestämisestä sekä porojen ja turkiseläinten pitkissä kuljetuksissa edellytettävistä reittisuunnitelmista. Valiokunta pitää eläinkuljetuslakiin esitettyjä muutoksia tärkeinä keinoina parantaa kuljetusten valvontaa ja turvata eläinten hyvinvointia kaikissa tilanteissa.

Hallituksen esityksessä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä jäljempänä esitettävien huomautuksien ja muutosten.

Ei-kaupallisten kuljetusten määritelmä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvan kuljetuksen ja muun kuljetuksen välisen eron täsmentämistä määrittelemällä muu kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuva kuljetus. Valiokunta toteaa, että uusi muun kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvan kuljetuksen määritelmä vastaa eläinkuljetusasetuksen johdanto-osan muotoilua, mikä on kansallisen ja EU-lainsäädännön johdonmukaisuuden ja yhdenmukaisen tulkinnan kannalta tärkeää. Rajanveto ei-kaupallisen ja kaupallisen kuljetuksen välillä on ollut tulkinnanvaraista, ja sääntelyn selkiyttäminen on siten perusteltua. Valiokunta korostaa, että uudella määritelmällä ei ole tarkoitus muuttaa sääntelyn soveltamisalaa tai laajentaa kaupallisten kuljetusten tulkintaa miltään osin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että muun kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvan toiminnan tarkempi määrittely vähentää eri viranomaisten erilaisia tulkintoja eläinkuljetuslain vaatimusten soveltamisesta. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan muita kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvia kuljetuksia ovat esimerkiksi kuljetukset, joissa yksityishenkilö kuljettaa lemmikkieläimiään tai joissa yksityishenkilö, jolla ei ole hevosiin liittyvää yritystoimintaa, kuljettaa omia harrastehevosiaan tai jonkun toisen harrastehevosta korvauksetta tai korkeintaan polttoainekuluja vastaan tai kuljetus, jossa henkilö kuljettaa eläimiä vanhainkodin pihalle vanhusten iloksi eikä saa tästä toiminnasta mitään korvausta tai kun eläintarhat kuljettavat itse lajiensuojeluohjelmaan kuuluvia eläimiä. Valiokunta painottaa, että eläinten kuljetuksiin liittyy edellä esiin nostettujen esimerkkien lisäksi käytännössä hyvin monenlaisia tilanteita, joten lainsäädännön soveltamisen tueksi tullaan myös jatkossa tarvitsemaan selkeää Ruokaviraston ohjeistusta.

Valiokunnan mietintö MmVM 10/2021 vp

Tullin toimivalta

Tulli on nykyisin antanut valvontaviranomaisille pyynnöstä virka-apua eläinkuljetusten pistokoe-luonteisissa valvontatarkastuksissa, joita on tehty Euroopan unionin sisärajoilla. Valvonnan tehostamiseksi on tarkoituksenmukaista, että Tulli voi tehdä kuljetusten valvontaa myös omana valvontanaan. Tullille säädettävä toimivalta parantaa viranomaisten mahdollisuuksia puuttua nimenomaan seura- ja harrastuseläinten kuljetuksissa oleviin epäkohtiin ja puutteisiin ja niin sanottuun pentutehtailuun liittyviin kuljetuksiin. Valiokunta korostaa, että eläinten kuljetusten valvonta on yksi keino saada muun muassa koiranpentuja salakuljettavat henkilöt kiinni ja vastuuseen teoistaan jo ennen kuin koirat ovat uusilla omistajilla. Tullin, Ruokaviraston ja aluehallintoviraston yhdessä luoman toimintamallin, riittävän ohjeistuksen ja koulutuksen avulla Tullin on arvioitu voivan hoitaa valvontaa muun valvonnan ohella olemassa olevien resurssien puitteissa. Valiokunta korostaa riittävien valvontaresurssien merkitystä.

Koulutuksen ja kokeiden järjestäminen

Eläinkuljetusasetuksen mukaan eläinkuljettajille ja kuljetuksissa eläinten hoitoon osallistuville henkilöille on oltava tarjolla eläinten kuljetukseen liittyvää koulutusta. Eläinkuljetusasetuksen edellyttämän koulutuksen järjestämisestä ei ole tällä hetkellä säädetty eläinkuljetuslaissa tai muussa lainsäädännössä. Eläinkuljetuslain mukaan Ruokavirasto hyväksyy eläinten kuljettajille ja eläinten hoitajille tarkoitetun kokeen ja kokeen järjestäjän. Käytännössä Ruokavirasto on lähes yksinomaan järjestänyt kokeet yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa. Valiokunta pitää ehdotettua eläinten kuljettajan ja hoitajan pätevyystodistuksen edellyttämän koulutuksen ja kokeen osoittamista eläimiin liittyvän koulutusalan ammattilaisten eli ammattioppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen tehtäväksi kannatettavana.

Lakiehdotuksessa rajataan koulutus ja pätevyystodistuksen edellyttämän kokeen järjestäminen oppilaitoksille sellaisten eläinkuljetusasetuksessa tarkoitettujen eläinlajien osalta, joiden kuljetus edellyttää erityistä pätevyystodistusta. Koulutuksen ja kokeen järjestäjää koskeva säännös koskee näin ollen hevos-, nauta-, lammas-, vuohi- ja sikaeläinten sekä siipikarjan kuljetuksia. Koulutuksen rajaaminen oppilaitosten tehtäväksi lisää koulutuksen riippumattomuutta ja varmistaa koulutuksen laadun ottaen huomioon eläinkuljetusasetuksen sisältämät paikoitellen monimutkaisetkin tekniset ja hallinnolliset yksityiskohdat. Valiokunta korostaa, että sääntely ei ole esteenä oppilaitosten ja elinkeinon tai muiden sidosryhmien väliselle yhteistyölle koulutusta järjestettäessä. Muiden kuin edellä mainittujen eläinlajien osalta koulutuksen antamista ei rajata yksinomaan oppilaitoksille. Esimerkiksi poronhoitoalueella koulutusta on mahdollista järjestää siten myös Paliskuntain yhdistyksen toimesta.

Lakiehdotuksen perustelujen mukaan pätevyystodistuksen tarvitsevat henkilöt voivat aiempaa joustavammin sopia koepaikasta ja suoritusajankohdasta. Koe voidaan järjestää koulutuksen yhteyteen, jolloin ei tarvitse erikseen varata kokeeseen osallistumiselle ajankohtaa. Koe voi olla myös niin sanottu näyttökoe, jolla henkilö osoittaa, että hänellä on riittävät tiedot ja taidot eläinten kuljettamiseen ja hoitamiseen. Valiokunta painottaa, että koulutuksen ja pätevyystodistusten edellyttämien kokeiden saatavuus tulee varmistaa valtakunnallisesti mahdollisimman pian lain voimaantulosta alkaen. On myös toivottavaa, että alan koulutusorganisaatiot tulevat yhteistyössä kehittämään koulutuksia kuljetettavien eläinten hyvinvoinnin edelleen edistämiseksi.

Valiokunnan mietintö MmVM 10/2021 vp

Reittisuunnitelmaa koskeva vaatimus

EU:n eläinkuljetusasetus edellyttää keskeisimpien tuotantoeläinten osalta reittisuunnitelmaa pitkiltä yli kahdeksan tuntia kestävilta maan rajojen ulkopuolelle suuntautuvilta kaupallisilta eläinkuljetuksilta. Esityksen mukaan reittisuunnitelmaa edellytetään kansallisen lainsäädännön nojalla jatkossa myös turkiseläinten ja porojen pitkissä kuljetuksissa maan rajojen ulkopuolelle, vaikka EU:n eläinkuljetusasetus ei kyseisten eläinten osalta sitä edellytä. Valiokunta pitää ehdotusta kannatettavana, sillä reittisuunnitelmien laatimisvelvollisuus parantaa viranomaisten mahdollisuuksia valvoa porojen ja turkiseläinten pitkiä kuljetuksia.

Reittisuunnitelmassa kaikki matkan vaiheet tulevat mietityiksi kokonaisuutena ja eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta. Kuljetuksen järjestäjän tulee reittisuunnitelmaa laatiessaan miettiä ja dokumentoida etukäteen koko eläinten matka niiden lähtöpaikasta määräpaikkaan asti. Valiokunta toteaa, että reittisuunnitelmien valvonnan säätäminen ensisijaisesti aluehallintovirastojen tehtäväksi selkeyttää tilannetta nykyisestä ja parantaa kuljetusmatkojen suunnittelun valvontaa ja jälkikäteistarkastuksia. Porojen osalta reittisuunnitelman arvioi ja hyväksyy Lapin aluehallintovirasto.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on nostettu esiin, että eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta porojen ja turkiseläinten pitkiä kuljetuksia EU:n ulkopuolisiin maihin ei voida pitää toivottavina. Eläinten vienti Suomesta ei kuitenkaan ole luvanvaraista toimintaa eikä siihen sisälly tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Kansainvälisen kaupan säännöt eivät mahdollista viennin kieltämistä ilman riittävä perustetta. Kuljetuslainsäädännön nojalla perusteena viennin kieltämiselle voi mahdollisesti olla eläinten hyvinvoinnin vakava vaarantuminen kuljetuksen aikana. Valiokunta korostaa, että ehdotetun reittisuunnitelman ja siihen liittyvän valvonnan avulla eläinten hyvinvoinnista kuljetuksen aikana ja siihen liittyvistä mahdollisista ongelmista saadaan jatkossa nykyistä enemmän tietoa, jonka perusteella lainsäädäntöä tulee tarvittaessa kehittää edelleen.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Laki eläintenkuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

7. luku. Valvonta

33 §. Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen. Pykälän 2 kohdassa on ehdotettu säädettäväksi salassapidettävien tietojen luovuttamisesta toimivaltaiselle viranomaiselle, valtuutetulle tarkastajalle ja Verohallinnolle niiden laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Koska myös lain 30 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi valvontaviranomaisten ja valtuutetun tarkastajan tiedonsaantioikeudesta salassapitosäännösten estämättä, on ehdotettu 2 kohta asiallisesti osin päällekkäinen kyseisen säännöksen kanssa. Valiokunta esittää 33 §:n 2 kohtaa muutettavaksi siten, että valvontaviranomaista ja valtuutettua tarkastajaa koskevat maininnat poistetaan salassapidettävien tietojen luovuttamisesta koskevasta säännöksestä. Valiokunta pitää kuitenkin erittäin tärkeänä, että tietoja voidaan luovuttaa Verohallinnolle. Tämä vahvistaa osaltaan viranomaisten toimintamahdollisuuksia esimerkiksi epäeettistä pentutehtailua vastaan. Valiokunta esittää näin ollen säännöksen täsmentämistä siten, että se koskee vain Verohallinnolle luovutettavia tietoja.

Valiokunnan mietintö MmVM 10/2021 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 25/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

eläinten kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) 2 ja 3 §, 4 §:n 7 ja 8 kohta, 10 §, 21 §:n 2 momentti, 23—25 §, 27—30 §, 33 §:n johdantokappale ja 2 kohta, 37, 38, 44, 46 ja 47 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 ja 28 § osaksi laissa 1280/2019, 4 §:n 7 ja 8 kohta sekä 24 ja 27 § laissa 1280/2019, 21 §:n 2 momentti, 25, 29 ja 38 § laissa 1501/2009, 33 §:n johdantokappale laissa 689/2018, 33 §:n 2 kohta laissa 844/2011, 46 § laissa 973/2015 ja 47 § laissa 768/2009, sekä *lisätään* 4 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1280/2019, uusi 9 ja 10 kohta, lakiin uusi 21 a §, 26 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 27 a ja 27 b §, 41 §:ään uusi 3 ja 4 momentti ja lakiin uusi 46 a § seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan elävien selkärankaisten eläinten ja soveltuvin osin elävien selkärangattomien eläinten kuljetukseen.

Tässä laissa säädetään myös eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/EY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005, jäljempänä *eläinkuljetusasetus*, täytäntöönpanosta.

Eläinkuljetusasetuksen soveltamisesta kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvaan selkärankaisten eläinten kuljettamiseen säädetään mainitun asetuksen 1 artiklassa, eläinkuljetusta koskevista yleisistä edellytyksistä 3 artiklassa ja eläinkuljetuksessa noudatettavista teknisistä säännöistä liitteessä I.

Tässä laissa annetaan myös täydentävät säännökset virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/

Valiokunnan mietintö MmVM 10/2021 vp

2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 (virallista valvontaa koskeva asetus), jäljempänä *valvonta-asetus*, soveltamisesta sellaiseen viralliseen valvontaan, jota suoritetaan mainitun asetuksen 1 artiklan 2 kohdan f alakohdassa tarkoitettujen eläinten hyvinvointia koskevien vahvistettujen sääntöjen noudattamisen todentamiseksi eläinten kuljetuksissa, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Tämän lain 2—4 luvussa säädettyjä kuljetuksen yleisiä edellytyksiä, kuljetusvälinettä sekä eläinten kuormaamista ja kuorman purkamista koskevia säännöksiä sovelletaan vain muuhun kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvaan kuljetukseen.

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, kuljetettavien eläinten hoidossa, kohtelussa ja käsitteilyssä on noudatettava eläinsuojelulakia (247/1996).

Eläinkuljetusasetuksen virallisesta valvonnasta Euroopan unioniin tapahtuvan tuonnin osalta säädetään eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetussa laissa (1277/2019).

Eläintautilaissa (76/2021) säädetään, mitä eläinten kuljetuksessa on noudatettava eläintautien leviämisen estämiseksi.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) *valvontaviranomaisella* Ruokavirastoa, aluehallintovirastoa, Tullia, kunnaneläinlääkäreitä ja poliisia;

8) *poistumispaikalla* valvonta-asetuksen 3 artiklan 39 kohdassa tarkoitettua poistumispaikkaa;

9) *muulla kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvalla kuljetuksella* eläinten kuljetusta, johon ei liity rahan, tavaroiden tai palvelujen välitöntä vaihdantaa ja jonka tavoitteena ei ole välittömästi tai välillisesti taloudellinen voitto;

10) *reittisuunnitelmalla* eläinkuljetusasetuksen liitteessä II tarkoitettua asiakirjaa.

Valiokunnan mietintö MmVM 10/2021 vp

10 §

Eläimiä tarkoittava merkintä

Sellaisessa Suomessa rekisteröidyssä maantiekuljetusvälineessä, jossa kuljetetaan hevosta tai muuta vastaavaa suurikokoista eläintä, on oltava merkintä ELÄINKULJETUS tai vastaava ruotsinkielinen merkintä. Kuljetuspäällyksessä, josta ei voida nähdä sen sisältävän eläimiä, on oltava eläimiä osoittava merkintä. Merkintöjen tulee olla selkeitä ja helposti havaittavia.

21 §

Maantieajoneuvojen kuljettajien ja hoitajien pätevyystodistus

Pätevyystodistuksen myöntää aluehallintovirasto. Pätevyystodistuksen myöntämisestä säädetään eläinkuljetusasetuksen 17 artiklan 2 kohdassa.

21 a §

Eläinkuljetusasetuksessa edellytetyn koulutuksen ja kokeen järjestäjä

Eläinkuljetusasetuksen liitteessä IV tarkoitettua koulutusta voi antaa ja pätevyystodistuksen edellyttämiä kokeita järjestää sellainen koulutuksen järjestäjä, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettu opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa sellaiseen tutkintoon, joka osoittaa eläinkuljetusasetuksessa edellytetyn pätevyystodistuksen mukaisen osaamisen. Edellä tarkoitettua koulutusta voivat antaa ja kokeita järjestää myös ammattikorkeakouluissa (932/2014) tarkoitettut ammattikorkeakoulut.

23 §

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä on eläinkuljetusasetuksen, valvonta-asetuksen ja tämän lain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja seuranta.

24 §

Ruokavirasto

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään Ruokaviraston tehtävistä, virasto:

- 1) suunnittelee, ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena eläinkuljetusasetuksen, valvonta-asetuksen sekä tämän lain täytäntöönpanoa ja noudattamista;
- 2) vastaa valvonta-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettua koordinaatiosta ja yhteydenpidosta komission ja muiden jäsenvaltioiden kanssa;
- 3) toimii valvonta-asetuksen 103 artiklassa tarkoitettuna yhteyselimenä;

Valiokunnan mietintö MmVM 10/2021 vp

- 4) nimeää poistumispaikat;
- 5) valvoo eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain noudattamista rajatarkastusasemalla ja poistumispaikalla;
- 6) vastaa eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta elintarvikelaissa (297/2021) tarkoitettujen teurastamoiden alueella; poroteurastamojen valvonnasta säädetään tämän lain 25 §:n 4 momentissa.

Lisäksi Ruokavirasto vastaa Euroopan unionin eläinten kuljetusta koskevassa lainsäädännössä toimivaltaiselle viranomaiselle säädetyistä tehtävistä, jollei tehtävää ole laissa siirretty muulle viranomaiselle.

25 §

Aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto huolehtii eläinkuljetusasetuksen, valvonta-asetuksen sekä tämän lain täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta toimialueellaan.

Aluehallintovirasto on eläinkuljetusasetuksen 20 artiklassa tarkoitettu karja-aluksia tarkastava toimivaltainen viranomainen ja tarkastusasema-asetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen.

Aluehallintovirasto on toimivaltainen viranomainen reittisuunnitelmiin liittyvissä tarkastuksissa ja muissa toimenpiteissä, jotka toteutetaan ennen pitkää kuljetusta tai kuljetuksen jälkeen.

Lapin aluehallintovirasto vastaa eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnasta poroteurastamoiden ja niihin liittyvien laitosten alueella.

26 §

Paikalliset viranomaiset

Poiketen siitä, mitä 25 §:n 3 momentissa säädetään reittisuunnitelmiin liittyvistä tarkastuksista ja muista toimenpiteistä, jotka toteutetaan ennen pitkää kuljetusta, kunnaneläinlääkäri voi tehdä toimialueellaan reittisuunnitelmia koskevia tarkastuksia ja muita reittisuunnitelmia koskevia toimenpiteitä kuljetuksissa, joita tehdään toistuvasti samaan määräpaikkaan saman toimijan toimesta. Lisäksi aluehallintovirasto voi yksittäistapauksessa määrätä kunnaneläinlääkäriä tekemään reittisuunnitelmia koskevia tarkastuksia ja muita reittisuunnitelmia koskevia toimenpiteitä.

27 §

Tulli

Tulli valvoo Ruokaviraston, aluehallintoviraston ja kunnaneläinlääkäriä ohella eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain noudattamista, kun eläimiä kuljetetaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tai Suomesta muuhun kuin jäsenvaltioon.

Valiokunnan mietintö MmVM 10/2021 vp

27 a §

Valtuutetut tarkastajat

Ruokavirasto voi myöntää luonnolliselle henkilölle määrääjäksi oikeuden valtuutettuna tarkastajana suorittaa eläinten kuljetusten viralliseen valvontaan liittyviä tarkastuksia valvontaviranomaisen sijasta. Tehtävien siirtämisen edellytyksistä säädetään valvonta-asetuksen 30 artiklassa. Toimeksiannon saaneiden luonnollisten henkilöiden ja toimivaltaisten viranomaisten velvollisuuksista säädetään valvonta-asetuksen 32 ja 33 artiklassa. Valtuutetulla tarkastajalla ei ole oikeutta päästä tehtäviensä suorittamiseksi pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin.

Valtuutettu tarkastaja toimii tehtävässään Ruokaviraston valvonnassa. Tarkastusten perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekee Ruokavirasto.

Valtuutettuun tarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Valtuutetun tarkastajan tulee vaadittaessa esittää kirjallinen valtuutus.

7 luku

Valvonta

27 b §

Valvontasuunnitelmat

Ruokavirasto laatii eläinten kuljetusten valvonnan ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallisen valvontasuunnitelman.

Aluehallintovirasto laatii eläinten kuljetusten valvontaa koskevan vuosittaisen valvontasuunnitelman toimialueellaan. Valvontasuunnitelmassa on otettava huomioon Ruokaviraston laatima valtakunnallinen suunnitelma.

28 §

Tarkastus- ja näytteenotto

Eläinkuljetusasetuksen noudattamisen virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista säädetään valvonta-asetuksen 9—15 artiklassa. Mitä valvonta-asetuksessa säädetään toimivaltaisten viranomaisten tarkastusoikeudesta, koskee myös valtuutettua tarkastajaa tämän suorittaessa virallista valvontaa.

Jos muussa kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvassa kuljetuksessa on aihetta epäilyä, että eläintä kuljetetaan 2—4 luvun vastaisesti, valvontaviranomaisella on oikeus suorittaa tarkastus. Poliisi ja Tulli voivat suorittaa tarkastuksen ilman epäilyäkin. Sama oikeus on Ruokavirastolla teurastamon, rajatarkastusaseman ja poistumispaikan alueella ja Lapin aluehallintovirastolla poroteurastamon alueella.

Valiokunnan mietintö MmVM 10/2021 vp

Tarkastuksen suorittajalla on 2 momentissa tarkoitettussa tarkastuksessa oikeus päästä tiloihin, joissa eläintä kuljetetaan tai pidetään kuljetuksen aikana ja ottaa korvaukset tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, sen kuljetusväline sekä eläintä varten tarkoitettua ravintoa ja juotavaa samoin kuin varusteet ja välineet.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa tarkastuksen saa suorittaa vain toimivaltainen valvontaviranomainen. Tarkastus voidaan tehdä vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Jollei kyse ole Suomen tullialueelle tai siihen kuuluvan erityisen veroalueen alueelle saapumisen tai sieltä poistumisen välittömässä yhteydessä tehtävästä kulkuneuvon kohdistuvasta tarkastuksesta, tarkastuksen pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa saa tehdä vain, jos on aihetta epäillä toimijan tai muun, jota eläinten kuljetusta koskevissa säännöksissä säädettyt velvollisuudet koskevat, syyllistyneen rikokseen, josta voi seurata vankeusrangaistus.

Ruokavirasto voi määrätä aluehallintoviraston tekemään tarkastuksen tai tarkastuksia eläinten kuljetusta koskevien säästöjen noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai Euroopan unionin lainsäädännön niin edellyttäessä. Aluehallintovirasto voi päättää vastaavista tarkastuksista myös omassa valvonnassaan tai määrätä virkaeläinlääkärit tekemään tarkastuksia.

29 §

Tarkastusmenettely ja asianosaisen kuuleminen

Tarkastuksessa noudatetaan hallintolain (434/2003) 39 §:ää. Jos tarkastukseen sovelletaan valvonta-asetusta, noudatetaan kuitenkin ensisijaisesti sitä.

Asianosaisen kuulemisesta säädetään hallintolain 34 §:ssä. Ennen tämän lain 37 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöksen tekemisestä asianosaiselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi vain, jos tämä on viipymättä tavoitettavissa.

30 §

Tiedonsaantioikeus

Toimivaltaisella valvontaviranomaisella ja valtuutetulla tarkastajalla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä 28 §:n 1 momentissa tarkoitettua kuljetuksen virallisen valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot maksutta valtion ja kunnan viranomaisilta ja valvonta-asetuksen 3 artiklan 29 kohdassa tarkoitetuilta toimijoilta.

Toimivaltaisella valvontaviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä 28 §:n 2 momentissa tarkoitettua kuljetuksen valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot maksutta valtion ja kunnan viranomaisilta ja eläimiä kuljettavalta henkilöltä.

33 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä valvontaviranomainen saa luovuttaa tässä laissa säädettyä tehtävää suori-

Valiokunnan mietintö MmVM 10/2021 vp

ettaessa saatuja välttämättömiä tietoja yksityisen ja yhteisön liikesalaisuudesta ja taloudellisesta asemasta sekä yksityisen henkilökohtaisista oloista:

2) ~~toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle, valtuutetulle tarkastajalle ja~~ Verohallinnolle ~~niiden laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi~~ Verohallinnosta annetun lain (503/2010) 2 §:ssä säädettyjä tehtäviä varten; sekä

37 §

Kiellot, määräykset ja muut hallinnolliset toimenpiteet

Valvontaviranomainen voi antaa sille, joka ei noudata eläinkuljetusasetusta, valvonta-asetusta tai tätä lakia, kiellon jatkaa tai toistaa säännösten vastaista menettelyä tai määrätä tämän asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa.

Jos eläinsuojelulliset syyt vaativat, valvontaviranomainen voi määrätä välittömästi eläimet palautettavaksi suorinta tietä lähtöpaikkaan tai kuljetettavaksi suorinta tietä määräpaikkaan tai kuljetusvälineen korjattavaksi tilapäisesti siten, että eläinten välitön vahingoittumisen vaara estetään. Jos eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen olisi julmaa sitä kohtaan, valvontaviranomainen voi lopettaa eläimen.

Eläinkuljettajaluvan ja kuljetusvälineen hyväksymistodistuksen peruuttamisesta säädetään eläinkuljetusasetuksen 26 artiklan 4 kohdan c alakohdassa ja maantieajoneuvon kuljettajan ja eläinten hoitajan pätevyystodistuksen peruuttamisesta 26 artiklan 5 kohdassa. Valvonta-asetuksen 154 artiklan 2 alakohdassa tarkoitetun siirtymäajan jälkeen peruuttamisesta säädetään valvonta-asetuksen 138 artiklan 2 kohdan j alakohdassa. Eläinkuljettajaluvan ja kuljetusvälineen hyväksymistodistuksen peruuttamiseen sovelletaan myös tämän lain 17 §:n 2 momenttia, 19 §:n 2 momenttia ja 20 §:n 2 momenttia.

38 §

Uhkasakko ja teettäminen

Ruokavirasto, aluehallintovirasto ja Tulli voivat tehostaa 37 §:ssä tarkoitettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Uhkasakosta, teettämisuhasta ja teettämisestä säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

41 §

Eläinkuljetusasetuksen soveltamista koskevat poikkeukset ja eräät sitä täydentävät säännökset

Eläinkuljetusasetuksen 2 artiklan q kohdassa tarkoitetun järjestäjän tai eläinkuljettajan on laadittava reittisuunnitelma porojen ja turkiseläinten pitkissä kuljetuksissa, jos kuljetus suuntautuu Suomen ulkopuolelle. Muilta osin reittisuunnitelmaan ja sen valvontaan sovelletaan eläinkuljetusasetusta ja valvonta-asetusta.

Valiokunnan mietintö MmVM 10/2021 vp

Eläimistä, joita ei saa pitää kuljetuskuntoisina, säädetään eläinkuljetusasetuksen liitteen I luvun I kohdassa 2. Tarkempia säännöksiä mainitun kohdan d alakohdassa tarkoitettujen eläinten kuljetuskuntoisuutta koskevista vaatimuksista voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

44 §

Perittävät maksut

Valtion viranomaisen ja valtuutetun tarkastajan tämän lain tai Euroopan unionin lainsäädännön nojalla suorittamasta valvonnasta perittävistä maksuista säädetään valvonta-asetuksessa. Tämän lisäksi sovelletaan valtion maksuperustelakia (150/1992), jollei valvonta-asetuksessa toisin säädetä.

Aluehallintovirasto määrää ja perii valtiolle maksuja kunnaneläinlääkäri Euroopan unionin lainsäädännön ja tämän lain mukaisista suoritteista. Perittävien maksujen suuruudesta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella noudattaen, mitä valtion maksuperustelaissa säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuutta ja maksujen suuruutta koskevista yleisistä perusteista ja muista perusteista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään myös kunnaneläinlääkäri suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä.

46 §

Muutoksenhaku

Edellä 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua eläinkuljettajaluvan myöntämistä, 19 §:n 2 momentissa ja 20 §:n 2 momentissa tarkoitettua hyväksymistodistuksen myöntämistä, 21 §:n 2 momentissa tarkoitettua pätevystodistuksen myöntämistä sekä 22 §:n 2 momentissa tarkoitettua tarkastusaseman hyväksymistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Muutoksenhausta kunnaneläinlääkäriin päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Muutoksenhausta Tullin päätökseen säädetään tullilaissa (304/2016).

Muutoksenhausta 38 §:ssä tarkoitettuun uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämisuhan asettamista ja täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen säädetään uhkasakkolaissa.

Valitus, joka koskee eläinten hyvinvointia, on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta valtion viranomaisen määräämään maksuun säädetään valtion maksuperustelaissa.

Valiokunnan mietintö MmVM 10/2021 vp

46 a §

Rikkomuksista ilmoittajan henkilöllisyyden suojaaminen

Jos ilmoituksen toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle sen valvontaan kuuluvien säännösten todellisesta tai epäilystä rikkomisesta on tehnyt luonnollinen henkilö, hänen henkilöllisyytensä on pidettävä salassa, jos henkilöllisyyden paljastamisesta voidaan olosuhteiden perusteella arvioida aiheutuvan hänelle haittaa.

47 §

Kunnalle maksettava korvaus

Kunnaneläinlääkärin 19 §:n 1 momentin tai 28 §:n nojalla suorittamasta tarkastuksesta sekä 26 §:n 2 momentin perusteella suorittamista toimenpiteistä kunnalle valtion varoista maksettavasta korvauksesta säädetään eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 23 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 27.5.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Anders Norrback r
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Piritta Rantanen sd (osittain)
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina